

Werkgroep Haven en Scheepvaart

WATERHUISHOUDING.

In tegenstelling tot de huidige bevolkingsgroei, in de laatste twintig jaar is het aantal inwoners verdubbeld, staat de situatie rond het jaar 1000. Toen werd het grondgebied van Eemnes door de mensen gemeden. Het was een drassig gebied met allerlei veradellijke stukken. Het was in de volksmond bekend als "de Wildernis".

Maar omstreeks de tiende eeuw begon men het gebied te exploiteren. Met behulp van gegraven sloten en later grotere weteringen werd het overtollige water afgevoerd. Door de steeds intensievere bewerking en de afvoer van het water begon de polder te zakken. Er werd een kunstmatige hindernis opgeworpen aan de zeezijde om het water van de Zuiderzee te keren. Aan de kant van het Gooi werd een afwateringskanaal gegraven om het water van het hoger gelegen Gooi uit de polder te houden.

De afwatering beruste toen op de eb en vloedbeweging van de zee. Men wilde de waterhuishouding beter beheersen en bouwden in 1590 een wind-watermolen "de Hoop", op de plaats waar nu het gemeal Tydeman staat. De molen heeft een kleine eeuw dienst gedaan en werd in 1681 afgebroken.

In 1791 werd een nieuwe molen gebouwd deze lag een stuk centraler in de Eemnesser polder n.l. naast de sluis. Nu werd ook de "Noorderpolder te Veld" wat beter bemalen. De naam van deze schepradmolen was wel wat merkwaardig n.l. "de Oude Molen". Deze werd in 1883 weer vervangen door een stoomgemaal waarna in 1923 een electrisch gemaal zijn plaats innam.

Met deze hulpmiddelen kreeg de mens wat meer vat op het waterpeil dat op 0,45 m -N.A.P. werd gehouden. Ten behoeve van de scheepvaart werd het peil soms wat verhoogd. De sluisjes, waarmee de weteringen in de vaart uitmonden, werden dan gesloten.

Ook werden in de Noorderlijke polders nog wat kleine windmolentjes geplaatst om de wateroverlast in de lager gelegen gedeelten te verhelpen.

Een van de overgebleven windmolentjes.

De waterschappen konden echter niet veel doen aan de jaarlijkse overstromingen. Men kon slechts de mengaten (Daar waar de wegen de dijken doorsneden waren in de zijkanten uitsparingen gemaakt waarin tentijde van hoogwater planken en zandzakken werden geplaatst.) sluiten. Maar toen eenmaal de Zuiderzee werd afgesloten kwam aan deze overstromingen een einde.

Het gemaal staat momenteel weer volop in de belangstelling, in verband met het al of niet plaatsen op de monumentenlijst. De staatssecretaris van C.R.M. heeft echter begin

juni de plannen hiertoe afgewezen. Hij meende dat
daar "gelet op het oordeel van de monumentenraad"
niet voldoende gronden voor aanwezig waren.
Dit tot groot ongenoegen van de Heer van Yken (Corps
belang)
Het gesmaal trekt zich van deze strubbelingen weinig
aan en maalt rustig verder. Helaas wordt daardoor
's winters weleens de ijspret "ondermijnd".

Carel Jungerling

Het Monument?